

насу Рыгоровічу, з перабітай рукой, на падвязцы. Вярнулася меней, чым пайшло. Не прычкакаў і я дахаты сваіх трох дзядзькоў па матчынай і бацькавай радні — Івана Рыгоровіча, Івана Іларыёнавіча і Івана Іванавіча.

Сёння толькі адной маёй памяці не хопіць, каб пераказаць, пераліць у словы ўсю тую навалу, якую змаглі мы — голяя, галодныя — тады перажыць. А перажылі — у гэтым няма сумнення, таму што даражылі адно адным, нікога не кідалі адзін на адзін з бядою, дапамагалі чым толькі маглі. «Ярусамі» (як называлі) упрагаліся ў плугі, па чарзе засявалі прыдворную зямельку. І так усёй вёскай. Цяпер такой аднасці душ я ўжо даўно не заўважаю.

З пачатковых класаў наша Марыя Архіпаўна перадала нас у старэйшыя, другім настаўнікам. Ледзь не ўсе яны, акрамя жанчын, франтавікі. Завуч Авяр'ян Апанасавіч Андрэеў, мой класны Сяргей Ягоравіч Лук'янцаў, настаўнік рускай мовы і літаратуры Васіль Карнеевіч Камандзенка. Авяр'ян Апанасавіч і Сяргей Ягоравіч і старшыня калгаса (таксама франтавік) Васіль Яфімавіч Пазнякоў пасля напісалі мне свае рэкамендацыі ў партыю. Я паважаў, я любіў гэтых людзей будучы школьнікам.

Вёскі — адна, другая, трэцяя... Кожная з іх хоць у нечым, ды непадобная на суседнюю. Яны, як асобныя, хай і невялічкія, але дзяржавы. І розныя, перш за ўсё, нормама, характарам сваіх насельнікаў. А нажываюцца і ўсталёўваюцца гэтыя якасці, адметнасці, вядома ж, не проста так. Яны, тыя якасці, у кожнай вёсцы ад такіх вось, сваіх уласных, аўтарытэтаў, як мае настаўнікі для маіх Целяшоў.

Ды ці толькі настаўнікі, людзі старэйшага

В.Я.Пазнякоў.

пакалення. У тыя суровыя гады маленства мы нібы губкі ўбіралі ў сябе ўсё лепшае, што заўважалі ў сваіх папчэчніках. І арганічна не прымалі, асуджалі ўсё горшае, непрыстойнае. А таму характары людзей аднаго пакалення, сфарміраваныя ў пэўным часе, думачца, павінны быць блізкімі. Нават у самых аддаленых кутках свету можна пазнаць свайго земляка, вобразна кажучы, нават па тым, як ён маўчыць. Пішу гэтыя словы, увачавідкі згадваючы сваіх аднавяскоўцаў, аднакласнікаў, аднакашнікаў у тых нечаканых сустрэчах, якія неаднойчы давялося мець. З маленства памятаю, як маці мая Анастасія Рывонаўна часта, вельмі часта паўтарала: «У чужых краях нават тутэйшы сабака раднёю прыдасца».

...Больш за сотню двароў было ў маіх Целяшах да вайны і пасля яе, пры маёй маладосці. Цяпер палавіна з палавіны іх не двары, а дворышчы. З абваленымі хацінамі, з падпёртымі варотамі. Што не ўзялі войны, даканала палітыка бязглуздых «перспектыўнікаў». Апошнюю ж кропку тут паставіў жахлівы Чарнобыль.

Відаць, не на добрым месцы пасяліліся мае Целяшы...

В.А.Ракаў.

Што будзе з вёскай Ляцягі?

За 20 кіламетраў на поўнач ад Слаўгарада знаходзіцца в. Ляцягі. Побач — р. Проня, а на ўскраіне працякае ручаіна. Раней тут была сапраўдная рачулка Бяроза. Аднак праходзілі гады, і яна стала высыхаць, і зараз, у гарачае лета там-сям застаецца вада. На гэтай ручаіне зрабілі ўпадзіну, якая запоўнілася вадой. Мяркуюцца зрабіць тут азярыну. Магчыма, з пятам часу ў ёй будзе вадзіцца рыба.

На паўднёва-заходняй ускраіне калісцы знаходзіўся маёнтак памешчыка Ляцягі, ад прозвішча якога і пайшла назва вёскі. Сляды былога памесця захаваліся і цяпер.

Раней вёска была раскінута хутарамі. У 1936—1937 гг. хутары зvezлі да цэнтра, дзе знаходзілася школа. У час вайны ад яе засталіся толькі сцены. Пасля вызвалення вёскі школу адрамантавалі. Ужо ў пачат-

ку 1948 г. тут вучылася 96 хлопчыкаў і дзяўчынак. Потым з кожным годам іх становілася ўсё менш і менш. І калі ў 1982 г. іх колькасць дайшла да 6 вучняў ва ўсіх класах, школу закрылі. Цяпер дзеці ходзяць вучыцца ў Бярозаўку. А ў будынку Ляцягаўскай школы жывуць нашы аднавяскоўцы.

У вёсцы была царква. Яе пабудавалі каля 150 гадоў таму са смалістых бяровён, абабілі шалёўкай і пафарбавалі ў яркі колер. У час антырэлігійнай кампаніі бо-гаслужэнне тут спынілася. Абразы забралі мясцовыя жыхары, а сам будынак быў ператвораны ў клуб.

У час вайны, калі ў 1943 г. тут спыніўся фронт, гітлераўцы стаялі на правым беразе Проні, а нашы — на левым. Купал царквы служыў немцам добрым арыенцірам, і яны вялі па вёсцы артылерыйскі агонь. У час падрыхтоўкі наступлення войскаў Чырвонай Арміі ў Ляцягах было сканцэнтравана шмат вайскоўцаў. Каб пазбегнуць вялікіх ахвяр, было загадана разбурыць царкву.

Пасля вайны вёска адраділася. Быў пабудаваны новы клуб з кінастацыянарам. Прышло ў Ляцягі і святло. Вёска ажыла. Але ў апошнія гады ўсё стала мяняцца.

Ляцягі пусцеюць. Нараджальнасць складае 1—2 чалавекі ў год і то не ў кожны. Не хапае працаўнікоў для калгаснай вытворчасці. Застаюцца адны састарэлыя. Многія двары апусцелі, зараслі бур'яном. І яны наводзяць нейкую жудасць. Можна і тут Чарнобыль? Праўда, нядаўна пабудаваны новы магазін. Толькі ў ім часта мяняюцца прадаўцы. Сваіх няма, а чужыя не прыжываюцца.

Што добра — па цэнтры вёскі пракладзена асфальтавая дарога. Чатыры разы на дзень ходзіць аўтобус з Ляцягаў у Слаўгарад і назад. Там-сям пастаўлены водаправодныя калонкі. Але ж работнікаў — лічаныя адзінкі. Яны выконваюць усю працу на ферме, у полі. Ім дапамагаюць пенсіянеры. Людзі нашы працавітыя. Не пакінуць фермы і палі. Збіраюцца часам жыхары і кажуць:

— Што будзе далей? Можна здарыцца тое, што з вёскай Трасліўкай. Яе ўжо на карце няма, і, кажуць, дарога туды мурагом зарасла, а дрэўцы і садкі калгас бульдозерам згарнуў. Загубленае жыццё. Хто кажа, што Бог дасць, то і будзе. Не, трэба думаць сёння пра далейшы лёс нашай вёскі і другіх ёй падобных.

П.Е.Кавалькоў.

Вызначыліся працай

ГЕРОІ, АРДЭНАНОСЦЫ

Слаўгарадчына здаўна славіцца таленавітымі і працавітымі людзьмі. Пра многіх з іх ужо гаварылася вышэй. А зараз наша цёплае слова аб тых, хто ў пасляваенны час памнажае славу і гонар старэйшых пака-

ленняў і за сваю плённую працу адзначаны ўрадавымі ўзнагародамі, ганаровымі званнямі, граматамі, прэміямі.

АТРОХАЎ Міхаіл Варфаламеевіч. Нарадзіўся ў 1928 г. у в. Закрупец Слаўгарадскага раёна. З дзіцячых гадоў працаваў у мясцовым калгасе, у 1948 г. па пецёўцы камсамола накіраваны ў каменна-вугальную прамысловасць. Працаваў у забоі, потым намеснікам начальніка участка № 6 шахты № 1 цэнтральнага трэста «Чырвонаармейсквугаль». Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымаў у 1968 г., калі выдаў на-гара 36 000 т вугалю. Жыве ў Данбасе.

БЯГАНСкі Міхаіл Паўлавіч. Нарадзіўся ў 1934 г. у в. Узгорск Слаўгарадскага раёна. З 1958 г. трактарыст Слаўгарадскай РТС, саўгаса «Жалезінскі», з 1959 г. у калгасе імя Кірава. З 1962 г. звеннявы па-

М.В.Атрохаў.

М.П.Бяганскі.